

Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger Sykehusapotek Nord HF 2022

1. Innledning

Åpenhetsloven av 2021, innebærer at foretakene i Helse Nord må gjøre fortløpende vurderinger av om foretaket drives på en måte som ivaretar grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, jf. åpenhetsloven §§ 2 og 3. Spesialisthelsetjenesten skal være åpne om prioriteringer og hvordan ressursene utnyttes og vi skal sørge for at alle som jobber hos oss eller hos våre leverandører ivaretas og sikres anstendige arbeidsforhold.

En aktsomhetsvurdering er en arbeidsmetode for å kartlegge og gjøre greie for faktiske og mulige negative konsekvenser virksomheten har for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Sykehusapotek Nord HF er pliktig til å gjennomføre aktsomhetsvurderinger i henhold til åpenhetsloven § 4. Aktsomhetsvurderinger utføres i henhold til OECDs systematikk for aktsomhetsvurderinger (Kontaktpunktet for ansvarlig næringsliv, 2019). Resultatene fra aktsomhetsvurderingene offentliggjøres gjennom en årlig redegjørelse, jf. § 5.

2. Sykehusinnkjøp HF

Sykehusinnkjøp HF ivaretar nasjonale anskaffelser i regi av helseforetakene. Sykehusinnkjøp HF har strategisk og operativt ansvar for innkjøp i spesialisthelsetjenesten. Sykehusinnkjøp HF arbeider i henhold til *Policy for samfunnsansvar* som gir overordnede føringer for deres arbeid med samfunnsansvaret. Policyen stadfester at Sykehusinnkjøp HF har et særlig ansvar for å bidra til at de negative påvirkningene knyttet til innkjøp blir minimale. Sykehusinnkjøp gjør aktsomhetsvurderinger for anskaffelser som utføres av dem og behandler forespørsler om informasjon om aktsomhetsvurderinger for disse anskaffelsene. Anskaffelser fra Sykehusinnkjøp HF utgjør den største andelen av anskaffelser i Sykehusapotek Nord HF.

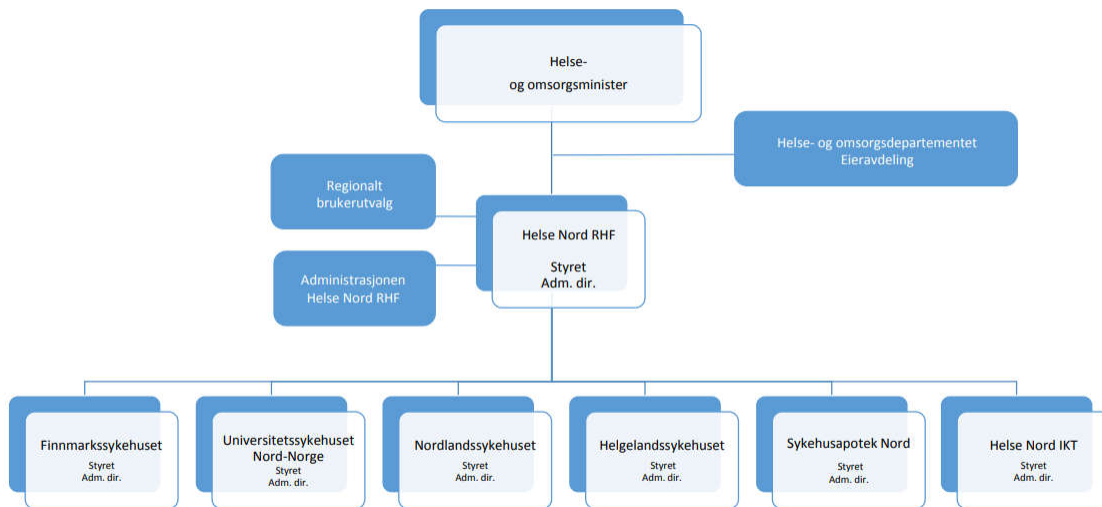
Relevante dokumenter fra Sykehusinnkjøp HF:
Policy for samfunnsansvar
Etiske retningslinjer
Aktsomhetsvurderinger i Sykehusinnkjøp HF

3. Oppfølging av åpenhetsloven

Under *Oppfølging av åpenhetsloven* vil det foreligge en generell beskrivelse av virksomhetens organisering, driftsområde, retningslinjer og rutiner for oppfølging av foretakets arbeid med kravene som stilles av åpenhetsloven.

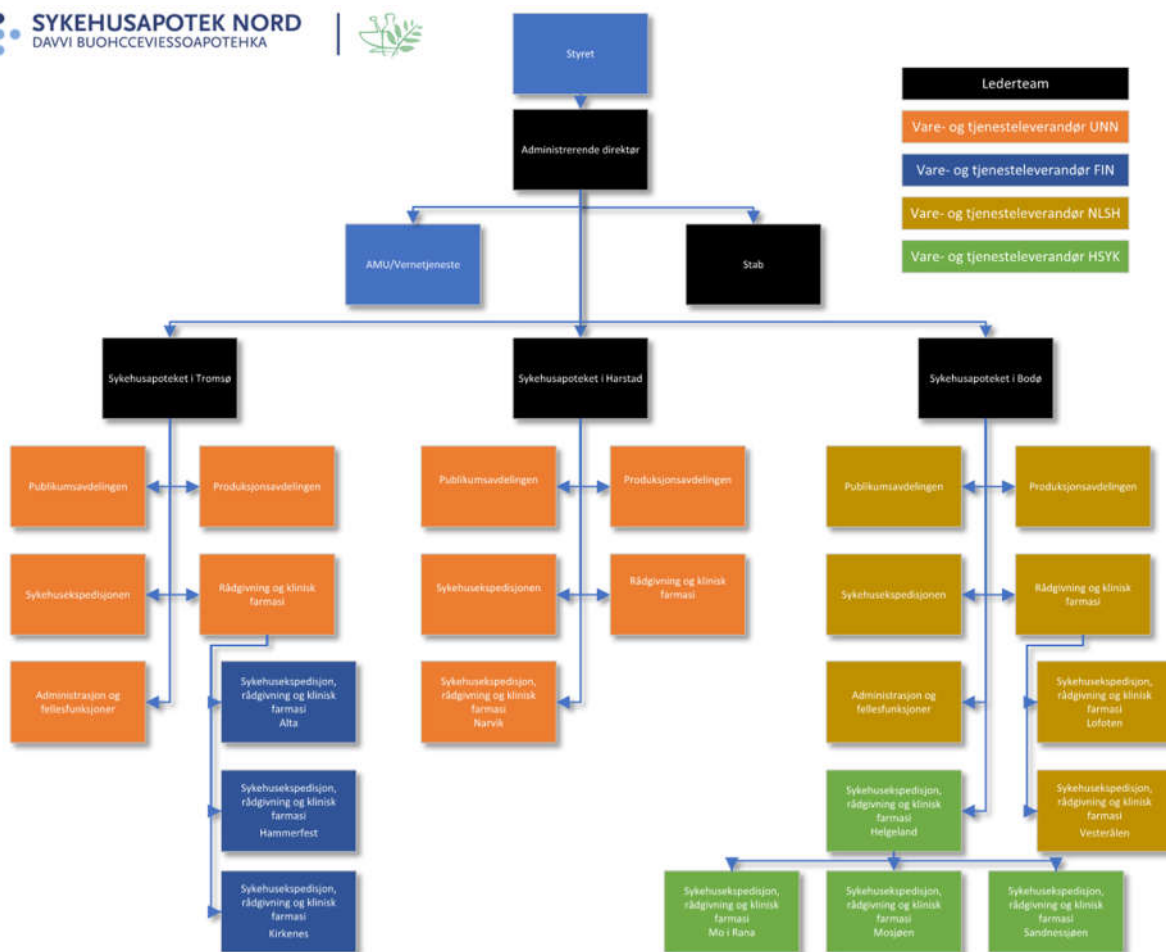
3.1 Organisering

Foretaksgruppen Helse Nord består av det regionale helseforetaket Helse Nord RHF og seks helseforetak (HF). Til sammen jobber det totalt over 19 000 ansatte i foretaksgruppen.

Organisasjonskart foretaksgruppen Helse Nord

Sykehusapotek Nord HF ledes av et styre og har en administrasjon som er lokalisert i Tromsø. Sykehusapotek Nord HF har om lag 190 medarbeidere. Sykehusapotek Nord HF eier og driver sykehusapotek i Bodø, Tromsø og Harstad, og har avdelinger ved sykehusene i Narvik, Lofoten, Vesterålen, Kirkenes, Hammerfest, Alta, Mo i Rana, Sandnessjøen og Mosjøen. Apotekene med avdelinger er samlokalisert med sykehus i regionen.

Organisasjonskart Sykehusapotek Nord HF

3.2 Driftsområder til Sykehusapotek Nord HF

Sykehusapotek Nord skal sikre sykehusene i Nord-Norge legemiddelforsyning av høy kvalitet og til riktig pris.

Sykehusapotek Nord skal bidra til riktig og trygg legemiddelbehandling på systemnivå og til pasient. Dette skal vi gjøre ved å bruke farmasøytisk kompetanse både i det kliniske teamet rundt pasienten, i legemiddelforsyning og i kvalitetssikring av legemiddelhåndteringen på sykehusene.

Sykehusapotek Nord skal sikre produksjons- og forsyningsberedskap og bidra til at pasientens legemiddelterapi ved utskriving opprettholdes uten avbrudd.

Noen oppgaver, som for eksempel innkjøp, koordineres av felleseide nasjonale selskaper som de fire helseregionene eier sammen.

3.3 Retningslinjer og forankring av åpenhetsloven

Ansvar for oppfølging og etterlevelse av kravene i åpenhetsloven er plassert hos fag- og kvalitetsavdelingen i Sykehusapotek Nord HF. Styret har det øverste ansvaret for at Sykehusapotek

Nord HF har implementert og operasjonalisert åpenhetsloven. Dette innebærer et ansvar for at arbeidet med aktsomhetsvurderinger er tydelig plassert i organisasjonen, at det er etablert en prosedyre for å behandle forespørsler om informasjon om aktsomhetsvurderingene og at den årlige redegjørelsen for aktsomhetsvurderingene publiseres på Sykehusapotek Nord HF sine nettsider.

Arbeidet med åpenhetsloven og aktsomhetsvurderinger er forankret i *Spesialisthelsetjenestens rammeverk for samfunnsansvar og Regional retningslinje for oppfyllelse av plikter etter åpenhetsloven i Helse Nord*. Retningslinjen beskriver hvilke krav som stilles i de ulike stegene i aktsomhetsvurderingene og hvordan resultater skal publiseres og fremstilles i årlig redegjørelse.

Ansvarsfordeling i Sykehusapotek Nord HF kan oppsummeres slik:

1. Plikt til å utføre aktsomhetsvurderinger:	Ansvarlig:
Forankre ansvarlighet i foretakets retningslinjer	Styret i Sykehusapotek Nord HF
Utføre og vurdere aktsomhetsvurderinger	Kvalitetsleder
Iverksette tiltak for å forebygge negative konsekvenser	Kvalitetsleder

2. Plikt til å redegjøre for aktsomhetsvurderinger:	Ansvarlig:
Gi generell beskrivelse av virksomhetens organisering, driftsområde, retningslinjer og rutiner for oppfølging av åpenhetsloven	Kvalitetsleder
Opplyse om faktiske negative konsekvenser og vesentlig risiko for negative konsekvenser som foretaket har avdekket gjennom sine aktsomhetsvurderinger	Kvalitetsleder
Opplyse om tiltak som virksomheten har iverksatt eller planlegger å iverksette for å stanse faktiske negative konsekvenser, og resultatet eller forventede resultater av disse tiltakene	Kvalitetsleder

3. Plikt i henhold til informasjonskravet:	Ansvarlig:
Gi enhver ved skriftlig forespørsel informasjon om hvordan Sykehusapotek Nord HF arbeider i henhold til åpenhetsloven	Kvalitetsleder
Publisere årlig redegjørelse offentlig på foretaks nettsider innen 30. juni hvert år	Kvalitetsleder

4. Risikokartlegging og tiltak

Under *Risikokartlegging og tiltak* vil det foreligge en gjennomgang av risikokartlegging og foretakets hovedfunn, herav hvilke risikoområder som eventuelt er identifisert i foretakets anskaffelsesportefølje. Videre foreligger det en beskrivelse av tiltak som følge av kartleggingen.

4.1 Risikokartlegging av leverandørkjede

Aktsomhetsvurderingene er gjort basert på en risikovurdering av Sykehusapotek Nord HF. Risikovurderingen er gjort ved en gjennomgang av anskaffelsene foretaket har gjennomført i 2022 og en systematisk gjennomgang av leverandørporteføljen. Risikovurdering baserer seg på Direktoratet for forvaltning og økonomistyrings høyrisikoliste (DFØS, 2022). I tillegg er det gjort en gjennomgang av virksomheten ved bruk av OECD sitt ansvarlighetskompass.

Følgende kriterier ligger til grunn for prioritering av tiltak:

- Kunnskap om risiko (Land/bransje/produkt)
- Volum/omfang
- Rammeavtale versus engangskjøp
- Kritisk viktig produkt/tjeneste
- Produksjonsprosess
- Ressurser og kompetanse
- Bransjer/sektorer vi ikke har kunnskap om

4.2 Hovedfunn som følge av risikokartlegging

Følgende områder er identifisert som potensielle risikoområder i foretaket sin anskaffelsesportefølje. Risikoområdene er identifisert ved bruk av Direktoratet for forvaltning og økonomistyrings høyrisikoliste (DFØS, 2022):

Bransjeområde:	Risiko:
Kontorrekvisita	Moderat risiko
Møbler	Lav/moderat risiko

Anskaffelsene av kontorrekvisita og møbler er av lite omfang og gjøres i henhold til inngåtte rammeavtaler med bransjer og sektorer vi kjenner til og har kunnskap om. Videre består disse

innkjøpene i hovedsak av norske leverandører. Derav har vi konkludert med at det ikke er et behov for ytterligere tiltak knyttet til disse innkjøpene.

En betydelig andel av anskaffelsene som gjøres av Sykehusapotek Nord HF består av legemidler som leveres av norske legemiddelgrossister. Selv om denne kategorien ikke er angitt i Direktoratet for forvaltning og økonomistyrings høyrisikoliste (DFØS, 2022) har Sykehusapotek Nord HF valgt å prioritere dette området grunnet omfanget.

Sykehusapotek Nord HF har i samarbeid med de øvrige sykehusapotekforetakene og Sykehusinnkjøp HF utarbeidet konkurransedokumenter for hva grossisttjenestene vi kjøper skal inneholde og hvilke krav som skal stilles til leverandøren. Grossistavtalen inkluderer krav til miljøledelsessystem for å sikre at lovpålagte krav til håndtering og destruksjon av helsefarlige stoffer ivaretas og at virksomheten for øvrig arbeider systematisk med tiltak for å sikre lavest mulig belastning på det ytre miljø. Avtalen inkluderer også vedlegget «Ethiske krav til leverandør» som ivaretar leverandørens ansvar knyttet til menneske- og arbeidstakerrettigheter i egen virksomhet og i leverandørkjeden.

4.2.1. Aktiviteter og innkjøp gjennom grossistavtalen, G2021

Oppfølging av grossistavtalen, G2021 gjøres av Grossistadministrasjonen på vegne av de fire regionale helseforetakene med tilhørende sykehusapotekforetak. Grossistadministrasjonen driftes av Sykehusapotekene HF. Oppfølging av G2021-avtalen er et prioritert område da det er knyttet en generell risiko til at vår primære leverandør er en grossist med mange underleverandører, dernest omhandler avtalen også varer og tjenester forbundet med risiko for negativ påvirkning da de er resultater av globale og komplekse produksjons- og verdikjeder. Dette gjelder spesielt for legemidler, kjemikalier, handelsvarer til apotek og transporttjenester. Sykehusapotekforetakenes påvirkningsmuligheter og gjennomslagskraft vurderes som stor da vi forvalter G2021 på vegne av de regionale helseforetakene, noe som medfører god forhandlingsposisjon.

Gjennom kontraktskrav har sykehusapotekforetakene lagt forventninger til arbeidet med samfunnsansvar hos vår avtalegrossist - Alliance Healthcare Norge AS (AHN). Avtalen spesifiserer blant annet krav til ansvarlig leverandørkjede, lovverk og standarder som skal overholdes, samt aktuelle punkter for oppfølging av arbeidet. Som en del av kartleggingsarbeidet er det sendt kontrollspørsmål og gjennomført en oppfølgingssamtale med AHN. Per nå er arbeidet de gjør tilfredsstillende i henhold til sykehusapotekforetakene sine krav og forventinger. AHN er i tillegg underlagt åpenhetsloven, og deres aktsomhetsvurderinger blir viktige for det samlede risikobildet av legemiddel- og råvareinnkjøp i spesialisthelsetjenesten.

4.2.2. Anskaffelse av legemidler

Påfølgende vil anskaffelse av legemidler utenom G2021 ha samme risikovurdering.

Legemiddelselskaper er ofte avhengige av svært komplekse forsyningskjeder som omfatter hundrevis av leverandører over hele verden. Som et resultat er overvåking av arbeidsvilkår begrenset, noe som representerer en risiko for menneskerettighetsbrudd i lavkostland der arbeidsstyrken er billigere og hvor forskrifter knyttet til arbeidsmiljø og sikkerhet ikke blir tilstrekkelig håndhevet.

Blant tiltak for å adressere slike utfordringer er innkjøpssamarbeid og styrking av forhandlings- og påvirkningsposisjon blant de viktigste. Sykehusapotek Nord HF samarbeider tett med Sykehusinnkjøp HF om deres arbeid med en ansvarlig og robust legemiddelstrategi. Der søkes det blant annet å danne et samarbeid med de andre nordiske landene for å øke sin gjennomslagskraft på legemiddelmarkedet. Les mer informasjon om legemiddelstrategien og arbeidet med samfunnsansvar her: [Legemiddelstrategien i Sykehusinnkjøp HF](#)

4.3 Tiltak for å stanse, redusere og forebygge

Det er ikke identifisert faktiske negative konsekvenser og vesentlig risiko for negative konsekvenser gjennom våre aktsomhetsvurderinger. Derimot har vi identifisert et behov for å samle og strukturere informasjon om samfunnsansvaret på våre interne og eksterne nettsider.

For å redusere risiko er følgende tiltak igangsatt i Sykehusapotek Nord HF:

Tiltak:	Ansvarlig:	Frist:
Samle og strukturere informasjon om Sykehusapotek Nord HF sitt arbeid med samfunnsansvar på våre nettsider	Kvalitetsleder	30. juni 2023

5. Referanser og tilknyttede dokumenter

Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven, LOV-2021-06-18-99)

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring. (2022, 12. desember). Høyriskolisten.

https://anskaffelser.no/berekraftige-anskaffingar/menneskerettigheter/hoyriskolisten#anchorTOC_Hvordan_bruke_h%C3%B8yriskolisten_2

Kontaktpunktet for ansvarlig næringsliv. (2019). OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv – En innføring.

https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/blogs.dir/263/files/2019/09/201904_OECD_DD_veileder_nettil.pdf